

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvtatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angelus videns Deum per essentiam omnia cognoscat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](#)

modo videre Deum est naturale ipsi homini, qui venit in cognitionē Dei ex creaturis, vt cū; Deū representantibus. Vnde cum dī, quod omnis cognitio est per essentia vel in speculo, intelligendū est de cognitione humana. Cognitio aut̄ angelī, q̄ de Deo naturaliter habet, est media iter istas duas.

Ad xviii. dicendum, q̄ imago rei dupliciter potest considerari. Vn modo, inquitārum est res quædam, & cum sit res distincta ab eo cuius est imago per modū illius alius erit mōs virtutis cognitionē in imaginē, & id cuius est imago. Alio modo, considerat prout est imago, & sic dē est mōs in imaginē & in id cuius est imago. & sic q̄ aliquid cognoscitur per similitudinem in effectu suo existentem, pōt mōs cognitionis transfire ad cām immediate, sine hoc quod cogitetur de aliqua alia re, & hoc modo intellectus viatoris potest cogitare de Deo non cogitando de aliqua creatura.

Ad xix. dicendum, quod ea, q̄ sunt essentia liter in anima, vt coniunguntur ei vt forme intelligibiles, intelliguntur ab anima per essentiam suam, sicut autem essentia diuina non est in anima viatoris, & ideo ratio non sequitur.

Ad xx. dicendum. q̄ rō illa procedit de specie abstracta a rō, q̄ oportet esse simpliciorē re ipsa. Talis aut̄ similitudo non est per quam intellectus creatus cognoscit naturaliter Deum, sed est similitudo impressa ab ipso: & ideo ratio non sequitur.

ARTICVLVS IIII.

Vnum angelus videns Deum per essentiam omnia cognoscit.

QVAR TO quā exire, verum angelus videns Deū per esse triā omnia cognoscit. & videat quod sic quā scīt dicit Isidorus, angelii in verbō Dei omnia videantur quā sunt.

¶ 1 Prat. Vniuersi cuiusque vīs vider illud, cūm similitudo est apud ipsum: sed essentia diuina, q̄ sunt essentia omnium intellectus angelico contingit, vt sī omnia intelligibilis ergo angelus vides Deum per esse triā, videt omnia.

¶ 2 Prat. Si angelus non cognoscit omnia, oportet quod hoc ac sidat vel ex defectu intellectus angelī, vel ex defectu scītū rerum cognoscibilium, vel ex defectu medijs: sed nō ex defectu intellectus angelicis, cūm angelus sit spectulum purum & immaculatum vel in omnino aminatum, vt dicit Dion. nec etiam ex defectu intelligibilium, q̄a omnia sunt in diuina essentia cognoscibilis, nec ē ex defectu medijs quo cognoscunt, quia diuina essentia perfecte oīa representant. ergo angelus videns Deū omnia videt.

¶ 3 Prat. Intellectus angelī est perfectior quā intellectus animi humanae: sed anima humana habet potentiam ad omnia cognoscendum, ipsa enim est quoddammodo omnia, vt in 3. de Anima dicitur, secundum quod nata est omnia cognoscere. ergo & intellectus angelicus pōt omnia cognoscere: sed nihil est efficacius ad educendum intellectum angelicum in actu cognitionis, quā diuina essentia. ergo angelus videns essentiam diuinam omnia cognoscit.

¶ 4 Prat. Sicut dicit Gregorius in patria cognitione aquatur, q̄a quisq; ibi tñ diligit quātu cognoscere, sed amans Deū amat in ipso oīa diligibilita. ergo videns ipsum videbit omnia intelligibilita.

¶ 5 Prat. Sicut dicit Gregorius in patria cognitione, hoc non est nisi quia omnia intelligibilia sunt infinita: sed ipse non impeditur ab intelligendo propter intelligibilis infinitatem, quia essentia diuina distat ab eo scītū infinitum a finito. ergo vī

A q̄ angelus videns Deum omnia videre possit.

¶ 7 Prat. Cognitio cōprehensoris excedit cognitionē viatoris, quantūcumq; eleetur: sed viatori alīcui possunt oīa reuelari, quod quidē de presenribus patet, q̄a beato Benedicto totus mūd⁹ simul ostensus est, vt dī in 2. Dialo. de futuris etiam patere pōt: q̄a Deus alīcui Prophētē aliqua futura re uelat, & eadē rōne potest libi oīa reuelare, & similis rō est de præteritis. ergo multo fortius angelus videns Deum visione patriæ omnia cognoscit.

¶ 8 Prat. In 4. Dia. Greg. dicit. Quid est quod nō vidēt, qui vidēt omnia vident? Sed angelī vident per essentiam Deum scītēt omnia. ergo angelī cognoscunt omnia.

¶ 9 Prat. Puritas angelī in cognoscendo nō est minor quam puritas animi: sed dicit Greg. in 2. Dialo. animi videnti creatorē angusta est omnis cōtra ergo & angelī: & scīdem quod prius.

¶ 10 Prat. Lux spiritualis videntis ingredit se mēti q̄ lux corporalis oculo: sed si lux corporalis esset sufficiēt rō omniū colorū ingrediēt se oculo, oēs colores manifestaret. ergo cū ipse Deus q̄ est lux sp̄tialis, & reti oīum pfecta rō mēti āgei vidētis cū se iherat, angel⁹ eo cognitio oīa cognoscit.

¶ 11 Prat. Cognitio est quasi quidam cōtactus cognoscētis, & cognoscibilis: sed si simplex tangitur, tangit quiquid in ipso est: sed Deus est simplex. ergo si cognoscit cognoscunt omnium rerum rationes, qua sunt in ipso.

¶ 12 Prat. Nullius creature cognitio est de substātia beatitudinis. ergo ad cognitionē beatitudinis aequaliter se hēre vident: aut ergo beatus oēs creaturas cognoscit, aut nullā: sed nō nullam. ergo oēs.

¶ 13 Prat. Oīs potest nō reducēt ad actū est impēcta: sed intellectus angelī est in potētia ad oīa cognoscēda, alias esset inferior intellectu humano, in quo est oīa fieri. si ergo in statu beatitudinis non oīa cognoscet, remaneret cognitio eius in imperfēcta, quod vī repugnat beatitudinis perfectionē, quae omnem imperfectionem tollit.

¶ 14 Prat. Si angelus beatus non cognoscet oīa cum sit in potētia ad oīa cognoscēda, posset pōt modū aliquid cognoscere, qd p̄t nō cognouerat: sed hoc est impossibile, q̄a scītū dicit Augustinus in Trī. in angelis beatis nō sunt cogitationes volubiles, qd esset si aliquid scītū qd prius nesciūs esset ergo angelī beati videntes Deum omnia vident.

¶ 15 Prat. Vīsō beatitudinis æternitatis mēsurat, vīde & vita æterna dī: sed in æternitate non est prius, & posterius. ergo nec in vīsō beatitudinis. ergo non potest esse quod aliquid prius scītū non fuerit, & scīdem quod prius.

¶ 16 Prat. Io. 10. dī. Ingredīet, & egredīet, & pascua inueniet: qd in lib. de Spiritu & Anima, sic exponitur. Ingredīet ad contemplandam diuinitatem Saluatoris, & egredīet ad contemplandā vel intuēdam humanitatem ipsius, & vīrobiq; glorioſam refectionē inueniet: sed vīsus exterior ita perfecte pascetur in humanitate saluatoris, qd nihil existens in corpore eius erit ei occultū. ergo & oculus mēris ita pascetur in diuinitate ipsius, quod in ea existēt nihil ignorabīs ab eo, & sic cognoscet omnia.

¶ 17 Prat. Vī dicit 3. de Anima. intellectus intelligēs maximū intelligible nō minus intelligit minimū intelligibile, sed magis: sed maxime intelligibili est Deus. ergo intellectus vides Deū, oīa vides.

¶ 18 Prat. Effectus maxime cognoscit p̄ cognitio nō causa fuit: sed Deus est causa omnium. ergo intellectus videntis Deum omnia cognoscit.

Quæst. dis. S. Tho. VV 3 ¶ 19 Prat.

QUÆST. VIII. DE COGNIT. ANGEL. ART. III.

¶ 19 Præt. Colores in tabula depicti ad hoc qd vi-
su cognoscantur, non indigent nisi lumine eos il-
lustrare, quo siant actu visibiles: sed rerum omniū
rationes sunt in essentia diuina actu intelligibles,
divino lumine illustrante. ergo intellectus videns
essentiam diuinam omnia per rationes videt.

SED CONTRA, est quod dī Ephc. 3. Ut in note-
scat &c. vbi dicit glo. Hier. qd angeli mysterium
incarnationis per prædicationem Ecclesiæ sunt edo-
cti ergo ante prædicationem illud ignorauerunt,
& tamē per essentiam Deum viderunt. ergo vidē-
tes Deum per essentiam non omnia cognoscit.

¶ 20 Præt. Dion. dicit in fine Eccl. Hierar. qd mul-
tae Sacramentorum rationes latent supernas essen-
tias, & sic idem quod prius.

¶ 3 Præt. Nihil alteri coæquatur in extensione, q
est secundū quantitatē molis, nisi sit ei equale s'm
eandem quantitatē, ergo & nihil coæquatur alteri in
extensione virtualis quantitatis nisi coæquetur ei
in virtute: sed intellectus angelī nō coæquatur in-
tellectui diuino in virtute. ergo non potest esse qd
intellectus angelī se extendat ad omnia ad quæ le
extendit intellectus diuinus.

¶ 4 Præt. Angelī cū sint facti ad laudādū Dēū, s'm
hoc qd cognoscunt ipsum laudant cū: sed nō oēs
equaliter cū laudāt, vt patet p. Chris. super Ioan. er
go quidā in eo plura cognoscunt qd alij, & in ange-
li minus cognoscentes vident Deū per essentiam.
ergo videns Deū per essentiam non omnia videt.

¶ 5 Præt. De sublītate beatitudinis est cognitio, &
gaudī: sed angelī beati possunt gaudere de quo
prius non gaudebant, sicut de peccatorē ecclēsia-
fō. Gaudium n. est angelis Dei &c. Luc. 15. ergo &
possunt cognoscere qd prius non cognoscabant.
ergo videntes diuinā essentiam aliqua ignorant.

¶ 6 Præt. Nulla creatura potest esse summe bona
vel summe potens. ergo nec omnia sciens.
¶ 7 Præt. Cognitio diuina in infinitū excedit co-
gnitionem creature. ergo non potest esse, vt om-
nia quæ Deus scit creatura cognoscat.

¶ 8 Præt. Hiere. 17. dicitur, Praeūm. est cor hoīs, &
inscrutabile, & quis cognoscet illud? ego Dominus.
Ex quo videretur quod angelī videntes Deum
per essentiam, non cognoscunt secreta cordium,
& ita non cognoscunt omnia.

RESPON. Dicendū, qd Deus vidento essentiam
suum quædam cognoscit scientia visionis. & p̄sen-
tia, præterita, & futura: quedam aut̄ scientia sim-
plicis intelligentiæ, s. que potest facere, quæ nec sint,
nec fuerint, nec futura sint, impossibile autem vī,
quod creatura aliqua videntis essentiam diuinā oīa
sciat quæ Deus scit scientia simplicis notitiae. Cō-
stat: n. quod quanto aliquis causam aliquam perse-
titus cognoscit ex cognitione causa, in plurimū
effectuum cognitionē deuenire pōt: sicut ille, qui
perfectius aliquod principium demonstrationis
cognoscit, plures conclusiones ex eo deducere po-
test. Si ergo aliquis intellectus ex cognitione aliqui-
us causa omnes effectus eius cognoscit, oportet
quod pertingat ad perfectū modum cognitionis
illius cause, & sic quod illā causam cōprehendat:
quod est impossibile de essentia diuina respectu
intellectus creatus, vt ex dīctis patet. vnde impossi-
ble est, quod aliquis intellectus creatus vidento di-
uinā essentiam oīa cognoscit, quæ ex ipso causari
possunt. Possibile tñ est, vt aliquis intellectus crea-
tus essentiam Dei videntis oīa cognoscit, qd Deus
scit scientia visionis, vt de anima Christi ab oībus
renetur. de alijs aut̄ videntibus Deum per essen-.

tiam est duplex opinio. Quidam n. dicunt, quod
oēs angelī, & aīe beatorum vidento essentia Dei,
necessit est vt omnia cognoscant: sicut qui vider
speculū videt oīa, quæ in speculo relucēt. sed hoc
dictis sanctorum repugnat videtur, & præcipue
Dion, qui in 7.c. Ec. Hierar. exprefse dicit, interro-
res angelos per superiorēs ab ignorātia purgari,
& sic oportet ponere superiorēs angelos con-
fere, quæ inferiorēs ignorātia, quis omnes con-
nixer Deum contēplentur. & ideo dicendum, qd
res nō sunt in essentia diuina sicut actu distin-
tū sed magis in eo omnia sunt vīnū, vt Dio. dicit,
modum, quo multi effectus vīnūntur in vīna cu-
sa: imagines autem in speculo reflūtantes sunt
in actu distinctæ. & ideo modus quo res oīa sunt
in essentia diuina similior est modo, quo sunt ef-
fectus in causa, quā modo, quo sunt cognoscēti in
speculo. Non est autem necessarium, qd quicqz
cognoscit causam, cognoscat omnes effectus qui
possunt ex ipsa produci, nisi comprehendat plānū,
quod non cōtingit alicui intellectui ex eo refe-
rētū diuinā essentia, vnde in fōlo Deo noceſit est,
vt ex hoc quod per essentiam suam vides, omnia
cognoscat, quæ facere pōt: vnde & corū credunt,
qui ex ipsa producti sunt, tanto aliquis plures con-
goscit vidento essentiam Dei, quato plenius
videt. & ideo anima Christi, quæ sup omnes crea-
turas perfectius Deum vides, attribuitur quodam
cognoscit, p̄sentiā, præterita, & futura alijs
rem non: sed vīus quisqz per mēlūrā, quæ vīst
Deū vident plures, vel pauciores effectus ex ipso.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd sicut Magister
2. senten. dicit, cum dī, angelī in verbo videntur
antequam siant, hoc non intelligitur omnibus
angelis: sed forte de superioribus, nec ita omni-
bus perfecte vident: sed forte in commoni & gen-
eris implieat tantum aliqua scientia: vnde dicendum
de vīa re cognoscibili possunt intelligi p̄sentes
rationes: sicut de triangulo plures demotra-
tiones, sicut de triangulo plures scientia trianguli
sunt, & potest esse quod aliquis sciat triangulum
quid est, qui ne sciat oīa, quæ de triangulo tēp̄t
sunt. Aliud igitur est scire omnes res, aliud autem
scire oīa intelligibilia de rebus. Sicut autem possit
vīus, quod omnes videntes Deum per essentiam
omnes creature cognoscant secundum speciis
suis ad minus, & hoc est quod Iād. dicit, qd sciat
in verbo omnia antequam siant. Fieri utre illi in-
telligibilia rationis. Nō autem oportet, quod an-
gelus sciens aliquam rem sciat omnes rationes in-
telligibilia de ipsa, & si forte sciat omnes proprie-
tates naturales, qua comprehensione cōsiderat co-
gnoscuntur, non tamen sciat secundum oīa
rationes quibus substat ordinis diuine pruden-
tia, quæ vīa res ordinatur ad varios evenientia de
his rationibus inferiorēs angelī a superioribus ad
supremū illuminantur. & hoc est quod dicit Dio-
ny. 3. cap. de diu. nomini. quod superiorēs angelī
dicent inferiorēs rerum scibilis rationes.

AD SECVNDVM dicendum, qd rō illa procedit,
qz vīus similitudini coniungitur s'm posse tota
similitudinis ipsius, tunc n. neceſſe est, vt vīus co-
gnoscit esse id, ad quod similitudini vīus se exen-
dit. Sic autem intellectus creatus non conun-
tur diuinā essentia, & ideo ratio non sequitur.

AD TERTIVM dicendum, qd hoc qd angelū vi-
dens Deum non videat oīa, contingit ex defectu
intellectus ipsius, quæ non virūtū essentia diuina
secundum totum posse eius. Hic autem defectus
puritati eius non repugnat, vt supra dictum est.

AD QUARTVM dicendum, qđ animā f'm potētiam naturalē non se extendit ad plura intelligibilia, qđ ad ea quae possunt manifestari per lumen intellectus agentis, quae formae sunt abstractae a sensibilibus. Et potentia similiter intellectus angelici naturalis est ad oīa illa cognoscenda, qđ manifestatur lumine suo naturali, qđ non est sufficiens manifestatiū omnīū, qđ in Dei sapientia latent. Et p̄terea, illorum ēt quae anima naturaliter cognosce repotest, cognitione nō accipit, nisi per medium sibi proportionatum: vnde vno & codē mō apprehensio aliquis in cognitionē alicuius deuenit, in quam alius tardioris ingenij deuenire non potest. Et similiter ex essentia Dei vīla superior Angelus multa cognoscit, qđ inferior cognoscere non potest. In eorū in cognitione reducitur p̄ mediū sibi magis proportionatum, sicut p̄ lumen superioris angelī. Vnde necesse est, qđ vīnus Angelus aliū illuminet.

AD QVINTVM dicendum, qđ affectus terminatur ad res ipsas, sed intellectus nō solum sicut in rebus, sed et in multis intentiones diuidit, vnde intellectus, sunt intellectus, nō aut dilectus, sed potius esse dilectionis principium, siue ratio: dilectus aut proprie t̄ res ipsa. Et quia angelii videntes Deum per essentiam omnes cognoscunt creaturas: possunt omnes amare. Quia vero nō oīs rationes intelligentibiles in eis apprehenduntur, nō ex omnib. rationibus, quibus res possunt diligi, eas diligunt.

AD SEXTVM dicendum, qđ q̄is Deus disperat ab intellectu angelico tunc infinitū a finito: nō tamen cognoscit eum f'm modum sua infinitatis: quia non cognoscit eum infinitum, & ideo nō oportet qđ omnia infinita, quae ipse cognoscit, cognoscant.

AD SEPTIMVM dicendum, qđ Deus alicui viatori reuelare posset tot, qđ plura de creaturis intelligenter quā intellectus cōprehēsor: & similiter Deus posset cuiuslibet comprehensori inferiori reuelare omnia quā superior intelligit, aut et plura. Sed de hoc nunc non querimur: id solum de hoc qđ nimis, an ex hoc qđ essentia Dei videt intellectus creatus, sequatur quod omnia cognoscat.

AD OCTAVVM dicendum, quod verbum Greg. pōt intelligi de his, que pertinent ad substantiam beatitudinis. Vt potest dici, quod Greg. loquitur qđ tum ad sufficientiam mediū, quia ipsa essentia diuinā est sufficiens medium demonstrationis rerū omnium: vnde per hoc vult habere quod non est in ipsa, si ea vīla futura non cognoscuntur: sed qđ omnia non cognoscantur, est ex defectu intellectus ea non comprehendentis.

AD NONVS dicendum, quod ex illa auctoritate habetur, quod ex quo aīa vider diuinā essentiam, vīs creatura est ei angusta, id est nulla creatura occultat ei propter eminentiam ipsius creature. Sed alia ratio occultationis est pōrēt, quia si non cōiungitur ei medium proportionatum sibi, per qđ illam creaturam cognoscere possit.

AD x. dicendum, quod illa rō procederet, si occlus corporalis luce corporalē f'm totū eius posse in se susciperet, quod pāret in proposito non esse.

AD xi. dicendum, qđ intellectus cognitione sua tangens Deū cognoscit ipsum totū, sed non totāliter: & iō cognoscit omne id qđ actu in ipso est. Non tñ oportet qđ cognoscat habitudinē eius ad omnes suos effectus, quod est cognoscere ipsum, secundū quod est rō omnium suorum effectuum.

AD xii. dicendum, qđ quis nulla cognitione creature de substantia sit beatitudinis quasi beatificans: tamen aliqua creaturā cognitione pertinet ad

A beatitudinem, quasi necessaria ad aliquā actū beatificatur ad beatitudinē angeli pertinet, vt cognoscatur oīs, qui suo offō cōmittitur, & similiter ad sanctiorē beatitudinē pertinet vt cognoscant eos, qui eorum beneficia implorant, vt etiā aliter creaturas, de quibus laudare debent Deum. Vel dicen dū, qđ sic ēt nullo modo ad beatitudinē pertineat creaturā cognitione, non sī sequitur quod omnis cognitionis creaturā æqualiter se habet ad visionē beatitudinis cognitionē causa aliqua in proprio ē, vt aliqui effectus cognoscatur in ipsa, aliqui vero magis lateat: sicut pater qđ ex principijs demonstrationis statim aliquae cōclusions elicuntur, quedā vero nō nisi p̄ multa media. & ad hāc cognoscendā nō pōt quilibet per se, sed oportet qđ ab alio māducatur. Similiter est ēt cognitionē rōne intelligibilium de effectibus respectu essentia diuinā, quia quadam sunt latenter, quadam manifestiores. & ideo ex visione diuinā essentia quædam cognoscuntur, quædam non.

AD xiii. dicendum, qđ aliquid est in potentia ad alterum dupliciter. vno modo in potentia naturali, & sic intellectus creatus est in potentia ad omnia illa cognoscēda, que suo lumine naturali manifestari possit, & nihil horū angelus beatus ignorat. Ex horum n. ignorantia remaneret intellectus angelī imperfectus. Quædā vero potentia est obediētie tantum, sicut dī aliquid est in potentia ad illa, quæ supra naturam Deus in eo potest facere. & si talis potentia non reducitur ad actum non erit potentia imperfecta. & ideo intellectus angelī beatitudo nō est imperfectus, si non cognoscat omnia, qđ Deus potest ei reuelare. Vt dicendum, quod si aliqua potentia ad duas perfectiones ordinatur, quarum prima sit propter secundam, non erit imperfecta potentia, si habeat secundā sine prima: sicut si habet sanitatē sine admīnīculis medicina, quæ sanitatē faciunt, omnes n. cognitione creaturę ordinatur ad cognitionē Dei. & ideo ex quo intellectus creatus cognoscit Deū, ēt dato p̄ possibile quod nullam creaturam sciret, non esset imperfectus: nec ēt intellectus videntis Deum qui plū res cratūras cognoscit ex cognitione creaturā beatificat: sed ex hoc qđ perfectus Deū cognoscit. vnde dicit Aug. lib. Confessionum. In felix' homo qui scit oīa illa scilicet creatā, te autem nescit, beatus aut qui te scit ēt si illa nescit, si autem & illa nouit nō propter illa beatior, sed propter te solum beatus.

AD xiv. dicendum, qđ volubilitas cognitionē, qđ a beatis angelis remouetur dupliciter intelligi potest. vno modo vt cogitatio dicatur volubilis p̄ discursum de effectibus in causis, vel econuerio. Qui quidem discursus rōnis proprius est, quam claritas intellectus angelici excedit. Alio mō volubilitas pōt referri ad successione corum quae cogitantur. & sic scindū, qđ quantū ad illa cognitionē nē quā angeli cognoscēt res in verbo, nō pōt esse successio: qđ per vīnū diuerſa cognoscit. Sed quātū ad ea qđ cognoscit per spēs innatas, vel per illuminationē superiori est ibi successio. vnde Aug. dicit 8. sup Gen. ad literā, qđ Deus mouet, spirituālē creaturā p̄ tēpus, qđ est per affectiones mutari.

AD xv. dicendum, qđ visio beatitudinis est illa qua videtur Deus per essentia & res in Deo, & in ista non est aliqua successio, nec in ea angeli proficiunt: sicut nec in beatitudine. Sed in visione rerū per species innatas, vel per illuminationes superiorum proficere possunt. & quantum ad hoc visio illa nō mēsurat aeternitatem, sed tpe: nō quidē tempore. D. 159.

Quæst. dif. S. Tho. VV 4 pore

Lib. I. Confessionum.
c. 4. in prim.
tom. I.

Cap. 30. 22.
& 23. 10. 3.

QVÆST. VIII. DE COGNIT. ANGEL. ART. V.

D. 129.

pore quod est mensura motus primi mobilis de quo Philosofo quiritur: sed tempore non continuo, quali creatio rerum mensuratur: qd nihil aliud est quam variatio prioris, & posterioris in creatione rerum, & in successione angelorum intellectu.

Ad xvi. dicendum, quod corpus Christi est finitum, & comprehenditur p̄ viſu corporali, essentia autem diuina non comprehenditur viſu spirituali cum sit infinita: & ideo non est simile.

Ad xvii. dicendum, qd rō illa procederet si intellectus maxime cognoscibile, qd est Deus, perfecte cognoscere. Quod ga non est, ratio non sequit.

Et similiter dicendum est ad decimum octauum de cauā, & eff. ētū, ut ex dictis patet.

Ad xix. dicendum, qd non sunt hoc modo rationes rerum in Deo sicut colores in tabula vel parte, ut ex dictis patet, & ideo ratio nō sequitur. Alia concedimus quia verum concludunt, quāmuis non debito modo.

A R T I C U L U S V.

Vtrum usq; rerum in verbo, sit per alias similitudines rerum in intellectu angelico existentes.

I. par. q. 12.
ar. 9.

Q VINTO quaeritur, vtrū viſio rerum in verbo sit per alias similitudines rerum in intellectu angelico existentes: & vñ quod sic omnis n. cognitio est per assimilationem cognoscens ad cognitionem: si ergo intellectus angelicus cognoscit alias in verbo, oportet, quod cognoscat ea per alias similitudines apud se existentes.

¶ 2 Præt. Sicut se hē corporalis res ad viſum corporalem, ita spiritualis ad viſum spiritualē: sed res corporalis non cognoscitur a viſu corporali nisi per aliquam impressionem rei in ipso existente. ergo similiter est de viſu spirituali.

¶ 3 Præt. Gloria non deſtruit naturam, sed perficit: sed cognitio naturalis Angelī est p̄ aliquas species. ergo, & cognitio gloriae, quae est viſio in verbo est per similitudines rerum.

¶ 4 Præt. Ois cognitio est per aliquam formā: sed verbum nō potest esse forma intellectus, nisi forma exemplaris: quia nullius rei est forma intrinſeca. ergo oportet quod per alias formas cognoscat intellectus Angelī ea, quae in verbo cognoscit.

Glos. 2. cor.
12. Super il-
lud Scio ho-
minē raptū
in gloriā. &
Interlinea.

¶ 5 Præt. Paulus in raptu, Deū per essentiam videt. vt patet 2. Cor. 12. in gl. & ibi: videt arcana verba, qd nō licet homini loqui: illorū aut̄ verborum nō fuit oblitus postquam verbum per essentiam videre defit. ergo oportet quod p̄ alias similitudines in intellectu remanentes illa cognoscet, & eadē ratione Angelī, quae cognoscit in verbo, oportet, quod per similitudines alias cognoscant, ut vñ. Sed dicendum quod abeunte verbo remanserit in anima Pauli, quadam reliquiae illius visionis. impressionses quadam vel similitudines quibus remanenti poterat, quae in verbo viderat: sicut abeuntib; sensibilibus remanēt corū impressionses in sensu.

¶ 6 Sed contra. Res aliqua magis imprimet in aliquam in sui præsentia, quam in sua absentia: si ergo verbum in sui absentia reliquit impressionē in intellectu Pauli, ergo & in sui præsentia.

Sed CONTRA. Quicquid est in Deo, est Deus: si ergo Angelus videns essentiam Dei, non videt eā per aliquam similitudinem, nec ideas rerū in eo existentes per aliquam similitudinem vide.

¶ 7 Præt. Rationes rerum relvant in verbo: sicut imagines in speculo: sed per vnam similitudinem speculi videntur omnia, quae in speculo reluent. ergo & per ipsam formam verbi videntur omnia, quae in verbo cognoscuntur.

¶ 3 Præt. Intellectus Angelī est, sicut tabula pīta, eo qd omnis intelligentia est plena formis, vñ dī in lib. de Causis: sed tabula pīta non superaddatur alia pīta: propter hoc n. probatur in 3. de Animā, quod intellectus possibilis p̄ est oī scriptum, ergo non potest esse quod eorum quae cognoscit Angelus in verbo, alias similitudines habeat.

RESPON. Dicendum, quod omnis cognitio est

per assimilationem cognoscens ad cognitionem: quid autem affimilatur alicui: secundum hoc, qd illud est simile tertio, ipsum est tertio simile, tertiū latus similitudinē patri in hoc quod ipse Pater est similius aucto, & filius aucto similitudinē. Dupliciter igit̄ aliquid alicui similitudinē. Vno modo, ex hoc, quod similitudinem eius immediate ab eo accipit in se. Alio modo, ex hoc quod affimilatur alicui, quod est simile ei & similiiter etiam dupliciter fit cognitione. Cognoscimus n. per viſum Sortem in quantum viſus noster affimilatur Sorti, & in quantum affimilatur imaginis Sortis: & viſus: ita ut affimilacione sufficit ad cognoscendum Sortem. Dico ergo, quod quando aliquae res cognoscuntur p̄ similitudinem alterius rei, illa cognitio nō fit per aliquam aliam similitudinem, que fit immediate ipsius rei cognitione. Et si cognoscens cognoscet viā, & cetera rem per similitudinem propriam, & similitudinem alterius rei, erunt diversa cognitiones.

H Quod sic patere potest. Est n. aliqua cognitio potentia, quae cognoscit tantum recipiendo, autem ex receptis aliquid formando, ita ut intellectus similiſcere cognoscit illud, cuius specimen, & nihil aliud. Aliqua vero potentia est, qd nō fit per aliquam cognoscit, secundum quod recit, sed etiā ex his qd recipit p̄ aliquam aliam speciem formare: sicut patet in imaginatione, que forma atri recepta, & forma mōtis format quedam phantasiam aurei mōtis. & similiter est in intellectu: ex forma generis, & differentie cōp̄tētētā, & quidditatē speciei. In hmōtē ergo potentia, qd doque vna res cognoscit p̄ similitudinem alterius rei, qd contingit quod præter similitudinem illam, formatrū alia species, quae est rei immediate, sicut ex statua Herculis vīla possum formare qd dā aliam similitudinem, qd sit ipsius Herculis immediate: sed hæc cognitio iā est alia ab illa, quia cognoscendū Herculi in statua sua. Si n. est etiā, tunc oportet hoc accidere in qualibet alia potētā, qd manifeste fallit apparet: cū n. viſus exterior videret Herculem in statua sua, nō fit cognitione per aliquā aliam similitudinem statuā. Sic igit̄ dico qd ipsa diuina essentia est similitudo rerū omnium, & iō intellectus Angelī res cognoscere p̄t, & per similitudinem ipsarū rerū, & per ipsam essentiam diuina: sed illa cognitione, quae cognoscit res p̄ similitudines ipsarū rerū, erit alia a cognitione, quae cognoscit res p̄ verbum, quāmuis ēt illa similitudines cauerent ex cognitione intellectus angelici ad verbum, sive per cognitionē ipsius intellectus angelici, ut dictum est de imaginatione, sive qd est verius per influxū verbi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ex quo es-

sentia diuina est rerum similitudine, quae cognoscitur per verbum, intellectus angelicus diuina elec-

tiae coniunctus, est rebus illis sufficiens affimila-

tus ad eas cognoscendas.

AD SECUNDVM dicendum, quod ex quo es-

fieri impressio in intellectū angelī: sed cognoscit

fit per illam impressionem est alia a cognitione,

quae est per verbum, ut dictum est.